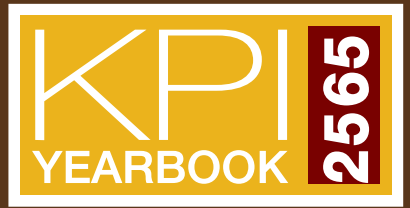

สถาบันพระปกเกล้า

พิศพรรณการเมือง : หลากหลาย มุมมอง หลากหลาย ประเทศ

พิศพรรคการเมือง : หลากมุมมองหลายประเทศ

สถาบันพระปกเกล้า

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data.

สถาบันพระปกเกล้า.

พิศพรรคการเมือง : หลากมุมมองหลายประเทศ. -- กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า,
2565.

342 หน้า.

1. พรรคการเมือง -- ไทย. I. ชื่อเรื่อง.

324.2593

ISBN = 978-616-476-266-4

รหัสสิ่งพิมพ์สถาบัน : สสว.65-35-2000.50

บรรณาธิการ ศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย

นางสาวธีรพรรณ ใจมั่น

ดร.สตีธร ธนานิธิโชติ

คณะผู้จัดทำ ชมพูนุท ตั้งถาวร อัจจิมา แสงรัตน์ กันธรัตน์ ลาเทศ
วันเพ็ญ หมอนทอง เจษฎากร อรภักดี

พิมพ์ครั้งที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2565 จำนวน 2,000 เล่ม

ลิขสิทธิ์ของสถาบันพระปกเกล้า

จัดพิมพ์โดย

สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5

เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง

เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

โทรศัพท์ 0-2141-9505-13

โทรสาร 0-2143-8171

เว็บไซต์ www.kpi.ac.th

พิมพ์ที่

บริษัท เอ.พี. กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด

745 ถนนนครไชยศรี แขวงนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 02-243-9040-4 โทรสาร 02-243-3225

คำนำ

สถาบันพระปกเกล้า ได้จัดทำหนังสือ KPI Yearbook เป็นประจำทุกปี เพื่อนำเสนอสถานการณ์ บริบททางการเมือง สังคม เศรษฐกิจของไทยและต่างประเทศ และวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย และต่างประเทศในแต่ละช่วงปี ด้วยมุ่งหวังว่าหนังสือ KPI Yearbook จะช่วยสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องบนหลักการทางวิชาการให้แก่สาธารณชน โดยใน พ.ศ. 2565 ประเด็นเรื่อง “พรรคการเมือง” เป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจของภาคการเมือง และสาธารณชนทั่วไป ประการสำคัญในช่วงปี 2565 นี้ มีความพยายามร่วมกันในการออกแบบพรรคการเมือง เพื่อให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยเหตุนี้สถาบันจึงได้เสนอบทความเปรียบเทียบการออกแบบพรรคการเมืองในต่างประเทศจำนวน 8 ประเทศที่มีลักษณะเด่น ทั้งประเทศที่เป็นต้นแบบประชาธิปไตย ประเทศประชาธิปไตยก้าวหน้า และประเทศเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นประชาธิปไตย โดยในแต่ละบทความจะเป็นการสะท้อนเจตนารมณ์ หลักการ แนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับพรรคการเมืองบนฐานบริบททางการเมืองของต่างประเทศที่แตกต่างกัน

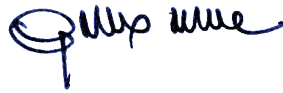
KPI yearbook ประจำปี 2565 เรื่อง “พิศพรรคการเมือง : หลากมุมมองหลายประเทศ” ประกอบด้วยบทความรวมจำนวน 10 เรื่อง แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วนหลัก ได้แก่ ส่วนแรกเป็นการเกริ่นนำถึงแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับ

พรรณการเมือง รวมถึงความคาดหวังที่มีต่อพรรณการเมือง ปรากฏการณ์ และสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับพรรณการเมืองปัจจุบัน ผ่านบทความของรองศาสตราจารย์ ดร.สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์ เรื่อง **พรรณการเมืองกับประชาธิปไตย ทฤษฎี ความคาดหวังและความเป็นจริง** ส่วนที่สองเป็นบทความที่สะท้อนให้เห็นบริบททางการเมืองและการออกแบบพรรณการเมืองของประเทศกรณีศึกษาจำนวน 8 ประเทศ ซึ่งได้แก่ สหรัฐอเมริกา นิวซีแลนด์ อินโดนีเซีย โคลอมเบีย สหราชอาณาจักร เกาหลีใต้ เยอรมนี และญี่ปุ่น โดย **ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนินทร เพ็ญสุตร** นำเสนอบทความเรื่อง **พรรณการเมืองในสหรัฐอเมริกา** ซึ่งอธิบายถึงบริบททางประวัติศาสตร์ของการก่อตั้งพรรณการเมืองในสหรัฐอเมริกา ประเด็นทางกฎหมายที่สำคัญเกี่ยวกับพรรณการเมือง โครงสร้างพรรณการเมือง ความยืดหยุ่นระหว่างพรรณการเมืองและสมาชิกพรรณการเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา ต่อมา **ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศุทธิกานต์ มีจัน** นำเสนอมุมมองต่อพัฒนาการและการดำรงอยู่ของพรรณการเมืองในประเทศนิวซีแลนด์ ผ่านบทความ เรื่อง **พรรณการเมืองนิวซีแลนด์ : การพัฒนาประชาธิปไตยด้วยระบบการเลือกตั้งที่ครอบคลุมและเท่าเทียม** เพื่อถ่ายทอดว่าในนิวซีแลนด์เลือกใช้ระบบเลือกตั้งแบบสัดส่วนผสม (MMP) ด้วยเจตนาภรณ์เพื่อการสร้างสังคมการเมืองที่มีคุณภาพด้วยการวางระบบพรรณการเมืองให้อื้อและครอบคลุมทุกกลุ่ม ทุกฝ่าย รวมทั้งพรรณขนาดเล็ก และพรรณของชนพื้นเมืองกรณีของประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ **ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอนงค์ ทิพย์พิมล** ได้เขียนบทความ เรื่อง **พรรณการเมืองอินโดนีเซีย : จากการต่อสู้เพื่อเอกราชสู่การพัฒนาประชาธิปไตยภายใต้การปฏิรูปรัฐธรรมนูญ** เพื่อฉายภาพให้เห็นว่าประเทศอินโดนีเซียได้ออกแบบกฎหมายพรรณการเมืองแบบเข้มข้นอย่างไรเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่มีนัยยะสำคัญและเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับการพัฒนาประชาธิปไตยในอินโดนีเซีย ตามด้วยบทความ เรื่อง **ระบบพรรณการเมืองของโคลอมเบีย : การดำรงอยู่ท่ามกลางการล่มสลายของความเป็นสถาบันทางการเมือง** โดย **ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชาวฤทธิ์ เชาว์แสงรัตน์** ที่สะท้อนว่าโคลอมเบียในฐานะประเทศแม่แบบของการสร้างรัฐธรรมนูญนั้น วางระบบพรรณการเมืองอย่างไร เพื่อให้พรรณการเมืองสามารถดำรงอยู่ท่ามกลางการล่มสลายของสถาบันการเมือง

อีกทั้ง ดร.ดวงยิหาว อุตรสินธุ์ ได้ถ่ายทอดประสบการณ์และเส้นทางการจัดการทางการเงินเพื่อให้เกิดการพัฒนาพรรคการเมืองในสหราชอาณาจักร ในบทความ เรื่อง สหราชอาณาจักร : การวางระบบจัดการทางการเงินของพรรคการเมือง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิธิ เนื่องจำนงค์ ได้อธิบายผ่านบทความ เรื่อง พรรคการเมืองกับการสร้างความมั่นคงและยั่งยืนให้กับประชาธิปไตย ในเกาหลีใต้ : ฤาจะเป็นเส้นขนานที่ไม่อาจบรรจบ? เพื่อสะท้อนว่า 2 องค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาพรรคการเมือง อันได้แก่ เสถียรภาพของการแข่งขันระหว่างพรรคการเมือง และการเลือกตั้งและพรรคการเมืองเกิดการปะทะและมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไรในบริบทของการเมืองเกาหลีใต้ บทความของ ปุรวินธุ์ วัฒนสุข เรื่อง พรรคการเมืองในเยอรมนี : พัฒนาการ กฎหมาย และบทเรียนสำหรับประเทศไทย เป็นการสะท้อนให้ผู้อ่านเห็นว่าในเยอรมนี ได้มีการวางตำแหน่งและบทบาทอำนาจหน้าที่ของพรรคการเมืองอย่างไรในรัฐธรรมนูญ และรัฐบัญญัติว่าด้วยพรรคการเมืองเพื่อให้เกิดพรรคการเมืองเป็นสถาบันการเมืองที่สำคัญ อีกหนึ่งกรณีศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ พรรคการเมืองในประเทศญี่ปุ่น ซึ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ ม่านศรีสุข ได้นำเสนอผ่านบทความ เรื่อง พรรคการเมืองญี่ปุ่น : พัฒนาการและแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงหลังการปฏิรูปการเมือง เพื่อถ่ายทอดให้เห็นภาพว่าเมื่อเกิดการปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับระบบเลือกตั้งและพรรคการเมือง เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างไรในการเมืองของประเทศญี่ปุ่น

สำหรับเนื้อหาในส่วนสุดท้ายของ KPI Yearbook 2565 พิศพรรณการเมือง: หลากมุมมองหลายประเทศ ถือเป็นบทส่งท้าย ซึ่งผม และดร.สตีล ธนานิธิโชติ ได้ร่วมกันถอดบทเรียนจากประเทศกรณีศึกษาต่างประเทศทั้ง 8 ประเทศข้างต้น และศึกษาภูมิทัศน์ของพรรคการเมืองในปัจจุบัน รวมทั้งวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและการดำรงอยู่ของพรรคการเมืองไทยในอดีตและปัจจุบัน โดยได้นำเสนอ บทความ เรื่อง ความเป็นสถาบันของพรรคการเมืองออกแบบได้ เพื่อให้ตั้งข้อสังเกตและให้ข้อเสนอแนะต่อการออกแบบพรรคการเมืองของประเทศไทย อันจะทำให้พรรคการเมืองของไทยเป็นพรรคการเมืองที่ยึดโยงกับสมาชิกพรรค กลุ่มทางสังคม กลุ่มผลประโยชน์ และประชาชน และเป็นสถาบันทางการเมืองสำคัญในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สถาบันหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาดังกล่าวของพรรคการเมืองในต่างประเทศจะทำให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจเพื่อนำไปสู่การถอดบทเรียน และนำมาเป็นแบบอย่างสำหรับการศึกษาทางเลือก และการออกแบบพรรคการเมืองของประเทศไทย ด้วยหวังว่าพรรคการเมืองจะเป็นตัวแปรสำคัญสำหรับการพัฒนาการเมืองไทย ในการนี้ สถาบันขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการผู้สร้างผลงานทุกท่านที่มีส่วนร่วมสนับสนุนในการเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณะตามพันธกิจของสถาบัน เพื่อเป้าหมายในการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคงและยั่งยืนต่อไป

(ศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย)

เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

5 กันยายน 2565

วันสถาปนาสถาบันพระปกเกล้า ปีที่ 24

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	III
พรรคการเมืองกับประชาธิปไตย ทฤษฎี ความคาดหวัง และความเป็นจริง 1 รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์	
พรรคการเมืองในสหรัฐอเมริกา 31 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนินทร์ เพ็ญสุตร	
พรรคการเมืองนิวซีแลนด์ : การพัฒนาประชาธิปไตยด้วยระบบ การเลือกตั้งที่ครอบคลุมและเท่าเทียม 69 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศุทธิกานต์ มีจัน	
พรรคการเมืองอินโดนีเซีย : จากการต่อสู้เพื่อเอกราชสู่การพัฒนา ประชาธิปไตยภายใต้การปฏิรูปรัฐธรรมนูญ 103 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอนงค์ ทิพย์พิมล	
ระบบพรรคการเมืองของโคลอมเบีย : การดำรงอยู่ท่ามกลางการล่มสลาย ของความเป็นสถาบันทางการเมือง 141 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชาวฤทธิ์ เชาว์แสงรัตน์	
สหราชอาณาจักร : การวางระบบจัดการทางการเงินของพรรคการเมือง 175 ผ่านการตรากฎหมายเกี่ยวกับการเงินของพรรคการเมือง (party finance) ดร.ดวงยิหาว อุตรสินธุ์	

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

พรรคการเมืองกับการสร้างความมั่นคงและยั่งยืนให้กับประชาธิปไตย ในเกาหลีใต้ : ฤาจะเป็นเส้นขนานที่ไม่อาจบรรจบ? ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิธิ เนื่องจำนงค์	201
พรรคการเมืองในเยอรมนี : พัฒนาการ กฎหมาย และบทเรียนสำหรับ ประเทศไทย บุรวิชญ์ วัฒนสุข	233
พรรคการเมืองญี่ปุ่น : พัฒนาการและแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง หลังการปฏิรูปการเมือง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ ม่านศรีสุข	263
ความเป็นสถาบันของพรรคการเมืองออกแบบได้ ศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย และ ดร.สตีธร ธนานิธิโชติ	297
ประวัติผู้เขียน	316
